

Kurzus kódja: BBN-FIL-236.38 és FLN-212.40
Kurzus megnevezése: Heidegger, ontológia, hermeneutika
Kurzus megnevezése angolul: Heidegger, Ontology, Hermeneutics
Kurzus előadója: Fehér M. István
Kurzus előadásának fogadóórása (hely és idő): MÜK 4/i II. 212. csüt.18-19:30.

Kurzus előfeltétele(i): nincs előfeltétel, de előnyös a német nyelvtudás és némi előzetes tájékozottság a kurzus tematikájának köréből
A jegyszerzés módja(i): 5–10 oldalas szemináriumi dolgozat
Követelmények: a kurzus eredményes elvégzése megkívánja az órák rendszeres látogatását és az elemzésre kerülő szövegek előzetes ill. folyamatos feldolgozását.

<p>Kurzus leírása, tematikája:</p> <p>A megértésfogalom radikális átértelmezésének vagy kiszélesítésének, univerzalizálásának köszönhetően a hermeneutika a XX. században ontológiai fordulatot hajtott végre, s ezáltal megszűnt a szellemtudományok pusztán metodológiai segéddisziplinájának vagy alapvetésének lenni. Heidegger fenomenológiai-hermeneutikai ontológiája csakúgy mint Gadamer hozzá kapcsolódó filozófiai hermeneutikája számára a megértésfogalom immár nem módszerfogalomként jelenik meg. E nézőpontból a megértés nem egyszerűen a megismerésnek vagy az ismeretnek egy fajtája – mely a humán tudományokban volna honos, s a magyarázattal mint a természettudományokra jellemző megismerésfajtaival állna szemben –, hanem az embernek a létmódja. A hermeneutika ezáltal ontológiai fordulaton megy keresztül.</p> <p>A kurzus hermeneutika és ontológia kapcsolatainak főbb vonatkozásait igyekszik – a kor teológiai vitáira és Heidegger vallásfenomenológiai előadásaira tekintettel – nyomon követni és szövegelemzések révén rekonstruálni, kiindulva Heidegger tízes és húszas évekbeli előadásainak gondolati anyagából. Amennyiben az idő engedi és van iránta érdeklődés, külön kitérünk hermeneutika és humanizmus kapcsolataira.</p>

<p>Kurzushoz tartozó kötelező irodalom:</p> <p>Heidegger: "Phänomenologische Interpretationen zu Aristoteles (Anzeige der hermeneutischen Situation)", <i>Dilthey Jahrbuch</i> 6 (1989): 237-69; Stuttgart: Reclam, 2002. Magyarul: Fenomenológiai Aristotelés-interpretációk (A hermeneutikai szituáció jelzése)", <i>Existentia</i> VI–VII, 1996–97, Supplementa, vol. II.</p> <p>Heidegger: <i>Ontologie (Hermeneutik der Faktizität)</i>, Gesamtausgabe (= GA), Bd. 63.</p> <p>Heidegger: <i>Phänomenologie des religiösen Lebens</i>. GA, Bd. 60.</p> <p>Heidegger: "Phänomenologie und Theologie", in <i>Wegmarken</i>, GA, Bd 9, 45–78.</p> <p>Heidegger: "Brief über den 'Humanismus'", in: <i>Wegmarken</i>, GA, Bd. 9, 313–364.</p> <p>Heidegger: <i>Sein und Zeit (Lét és idő</i>. Budapest: Gondolat, 1989; Osiris 2001), §§ 1–7., 31–34.</p> <p>Heidegger: „Was ist Metaphysik?” GA Bd. 9.= „Mi a metafizika?”, „Levél a 'humanizmusról'”, in: Heidegger: "... költőien lakozik az ember...". <i>Válogatott írások</i>, T–Twins/Pompeji, Budapest–Szeged 1994, 13–33., 117–170. o. Ld. ugyancsak in: <i>Útjelzők</i>, Osiris, Budapest, 2003.</p> <p>J.-P. Sartre: <i>L'Existentialisme est un humanisme</i>. Paris: Nagel, 1946. (<i>Egzisztencializmus</i>. Stúdió, 1947., Hatágú Síp Alapítvány, 1991).</p> <p>Heidegger: <i>Kant und das Problem der Metaphysik</i>, GA 3.</p> <p>Gadamer: <i>Igazság és módszer</i>, Budapest: Gondolat, 1984; Osiris 2003.</p>

Wilhelm Dilthey: "A hermeneutika keletkezése". Dilthey: *A történeti világ felépítése a szellemtudományokban*. Szerk. Erdélyi Ágnes. Bp. Gondolat. 1974. 469-493. old.

F.D.E. Schleiermacher: *A vallásról. Beszéd a vallást megvető művelt közönséghez*, ford. Gál Zoltán, Budapest: Osiris, 2000.

Adolf von Harnack: *A kereszténység lényege*, ford. Szathmáry Lajos, Bp. Osiris, 2000.

R. Bultmann: *Történelem és eszkatológia*, ford. Bánki Dezső, Atlantisz 1994.

K. Löwith: *Világtörténelem és üdvtörténet. A történelemfilozófia teológiai gyökerei*, ford. Boros Gábor és Miklós Tamás, Atlantisz 1996.

Kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

Heidegger: *Zur Bestimmung der Philosophie*. GA, Bd. 56/57.

Heidegger: *Phänomenologische Interpretationen zu Aristoteles. Einführung in die phänomenologische Forschung*, GA, Bd. 61.

Masodlagos irodalom:

Jean Grondin: *Einführung in die philosophische Hermeneutik*. Darmstadt: WB, 1991.; úó.: *Der Sinn für Hermeneutik*. Darmstadt: WB, 1994. 2. kiad., 2000. Magyarul: *Bevezetés a filozófiai hermeneutikába*. Ford. Nyíró Miklós. Budapest: Osiris, 2002.

Otto Pöggeler, *Der Denkweg Martin Heideggers*. Pfullingen: Neske, 1963. 2. kiadás 1983., 3. kiad. 1990.

William J. Richardson, S.J., *Heidegger. Through Phenomenology to Thought*. Preface by Martin Heidegger. 3. kiadás. The Hague: Nijhoff, 1974.

W. Bröcker: "Heidegger und die Logik". O. Pöggeler (Hrsg): *Heidegger. Perspektiven zur Deutung seines Werks*. Königstein/Ts.: Athenäum, 1984, 298. skk. o.

W. Anz: "Die Stellung der Sprache bei Heidegger". Fönti kötet, 305. skk. o.

Jean Grondin: "Ifjúhegeliánus és etikai motívumok a fakticitás heideggeri hermeneutikájában". *Utak és tévutak. A budapesti Heidegger-konferencia előadásai*. Atlantisz 1991. 211-225.

Utak és tévutak. A budapesti Heidegger-konferencia előadásai. Budapest: Atlantisz, 1991.

Fehér M. István: "Heidegger's Understanding of the Atheism of Philosophy: Philosophy, Theology, and Religion in his Early Lecture Courses up to *Being and Time*". *American Catholic Philosophical Quarterly*, vol. LXIX, no. 2, Spring 1995, 189–228. old.; "Der göttliche Gott. Hermeneutik, Theologie und Philosophie im Denken Heideggers". *Das Spätwerk Heideggers. Ereignis – Sage – Geviert*, hrsg. D. Barbarić, Würzburg: Königshausen & Neumann, 2007, 163–190.; „Religion, Theologie und Philosophie auf Heideggers Weg zu *Sein und Zeit*. Das Phänomenologische, das Hermeneutische, das Faktische und das Historische mit Blick auf Dilthey und das Urchristentum”. *Heidegger Studies / Heidegger Studien*, vol. XXIV, 2008, 103–144. (ld. Internet <http://www.mtakpa.hu/kpa/kereso/slist.php?kozid=03456>); "Religion, Theology, and Philosophy on the Way to *Being and Time*: Heidegger, the Hermeneutical, the Factual, and the Historical with Respect to Dilthey and Early Christianity". *Research in Phenomenology*, vol. 39, 2009/1, 99–131. (ld. Internet <http://www.mtakpa.hu/kpa/kereso/slist.php?kozid=03456>); "Die Gottesfrage im Denken Martin Heideggers", *Wiener Jahrbuch für Philosophie*, XXXIX, 2007, 143–166.; *Hermeneutikai tanulmányok. I.* Budapest: L'Harmattan, 2001.

David C. Hoy: "Heidegger and the Hermeneutic Turn". In: *The Cambridge Companion to Heidegger*, ed. Ch. Guignon (Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1993), 170–194.